

בבית המשפט העליון

רע"א 1675/21

לפני: כבוד השופט נ' סולברג

המבקשת: פלונית

נ ג ד

המשיבים: 1. מדינת ישראל
2. פלוני

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי
בירושלים מיום 10.1.2021 בע"ח 31207-04-20 שניתנה
על ידי כבוד השופט ר' כרמל – סג"נ

בשם המבקשת: עו"ד אברהם ברזל

בשם המשיבה 1: עו"ד נעמי זמרת

בשם המשיב 2: עו"ד אורלי בראונשטיין

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 10.1.2021, בבע"ח 31207-04-20 (השופט ר' כרמל), בהמשך לפסק הדין שניתן על-ידי ביום 27.12.2020, ברע"א 7130/20 פלונית נ' מדינת ישראל (27.12.2020).

2. בפסק הדין מיום 27.12.2020, תוארו הרקע והשתלשלות העניינים בתיק; נזכרים בקצרה: נגד המשיב הוגש כתב אישום בגין עבירות של מעשה סדום בקטינה בת משפחה מתחת לגיל 14, שבוצעו לכאורה במבקשת. לאחר שזוכה המשיב מהמיוחס לו (תפ"ח 41258-02-18 מדינת ישראל נ' פלוני (2.7.2019)), הגישה המבקשת בקשה לעיון בתיק בית המשפט, כמו גם בחומרי תיק החקירה, לשם בחינת האפשרות של הגשת תביעה אזרחית נגד המשיב.

3. המדינה לא התנגדה באופן גורף לבקשת העיון; ומן המשיב לא נתקבלה תגובה כלשהי בכתב. יחד עם זאת, בהחלטה מיום 6.9.2020, קבע בית המשפט המחוזי, כי "לאחר שהודע מהמזכירות כי התקיימה שיחה עם [המשיב] באשר לבקשה, ובהעדר תגובה – ב"כ המבקשים תוכל לקבל עותק מהכרעת הדין, בלבד". בקשה לעיון

חוזר נדחתה גם היא, בהחלטה מיום 21.9.2020, כאשר נקבע כי "הנימוקים נשקלו ולא מצאתי מקום לשנות מההחלטה שניתנה".

4. על ההחלטות הללו הגישה המבקשת בקשת רשות ערעור לבית משפט זה. לאחר שניתנה הרשות לערער, מצאתי כי "שתי ההחלטות בנדון זידן [...] לא מבהירות אילו טעמים הביאו את בית המשפט המחוזי למסקנה כי התרת העיון בהכרעת הדין בלבד, היא נקודת האיזון הראויה בין האינטרסים והזכויות העומדים משני צדי המתרס", וכי "נדרש היה לפרט אלו שיקולים גברו על אלו, ומדוע". אשר על כן, קבעתי בפסק הדין, כי "העניין יוחזר לבית המשפט המחוזי, אשר ידרש לטענות הצדדים בעניין, ויכריע וינמק כחכמתו".

5. בהמשך לפסק הדין, יצאה תחת ידי בית המשפט המחוזי החלטה, אשר במסגרתה הוסבר, כי התרת העיון וההעתקה לגבי הכרעת הדין בלבד נובעת מכך "שהנאשם זוכה בדין ונקודת האיזון השתנתה", כאשר "המבקשת עותרת לקבלת מסמכים בקשת רחבה, המתעלמת מזיכוי הנאשם, והעברת המסמכים, אלה שלא אושרה המצאתם, יש בה לפגוע בנאשם".

מכאן הבקשה שלפני.

6. המבקשת עומדת על טענותיה. לשיטתה, משניתנה הסכמת המדינה לעיון, בכפוף למספר סייגים מצומצמים, משלא הוגשה כלל עמדה מטעם המשיב בבית המשפט המחוזי – הרי שלא הונחה לפני בית המשפט מחלוקת לגבי העיון. עוד טוענת המבקשת, כי בעוד היא הצביעה על טעם טוב להתרת העיון – הגשת תביעה אזרחית – מנגד לא עומד אינטרס משמעותי של המשיב, שבגיננו מוצדק להגביל את העיון. המבקשת מדגישה, כי על אף שהתיק התנהל בדלתיים סגורות – לא היה מקום לדחות את בקשת העיון, תוך שבהקשר זה הובהר, כי העיון בחומרים דרוש "אך ורק לצורך בחינת הגשת תביעה אזרחית והיא ו/או הוריה מתחייבים שלא לעשות כל שימוש בחומרים אלה למעט לצורך השימוש למטרה המפורטת כאמור – שקילת תביעה בפן האזרחי ולשם השימוש בהליך שכזה בלבד". כמו כן, נטען כי ההחלטה מיום 10.1.2021, כקודמותיה, לא עומדת בדרישת ההנמקה, שכן איננה מבהירה אילו שיקולים הובאו בחשבון, ומדוע גברו דווקא השיקולים המטים את הכף להגבלת העיון.

7. המשיב – הגם שלא שטח טענותיו לפני בית המשפט המחוזי – מתנגד לבקשת העיון באופן גורף. לשיטתו, התרת העיון תפגע בפרטיותו באופן בלתי

מידתי, באשר החומרים המבוקשים – בכללם תמונות, התכתבויות ושיחות אישיות, וכן חומרים הקשורים בחקירות ילדים ואבחונים מקצועיים – "נמצאים בגרעין ובליבת צנעת הפרט" שלו ושל משפחתו. עוד טוען המשיב, כי יש להתחשב בזיכוי מכל אשר יוחס לו בכתב האישום שהוגש נגדו. כפועל יוצא, לדידו, לא ניתן לראות את המבקשת כ'נפגעת עבירה', ולשון המאזניים נוטה לטובת זכותו לפרטיות. כמו כן, לדבריו, אין אפשרות מעשית לבור מבין כלל החומרים את המסמכים שאינם פוגעים בפרטיותו, ואפילו ניתן היה – הרי שהדבר ידרוש הקצאת משאבים רבים, באופן מכביד ביותר. בשורה התחתונה, סבור המשיב כי השיקולים הרלבנטיים – נשקלו; התרת העיון בהכרעת הדין בלבד – משקפת את נקודת האיזון הראויה; ועילה להתערבות – אין.

8. המדינה מודיעה מצדה, כי "אינה מתנגדת למתן עיון בתיק בית המשפט", וכמו כן "אינה מתנגדת למתן עיון והעתקת חומר החקירה [...] למעט כל הקשור בחקירות הילדים, לחוות דעת [...] לתסקירים ולמסמכים רפואיים נוספים, ככל שישנם" – ובלבד שהמבקשת תתחייב בכתב, כי לא תעשה שימוש במסמכים שיימסרו אלא לשם מיצוי זכותה להגשת תביעה אזרחית, וכי "לא תערוך העתקים של המסמכים ולא תעבירם לצד שלישי שלא לשם המטרה האמורה". כמו כן, מטעימה המדינה, כי בהנחה שיותר העיון, עדיין יתאפשר למשיב להתנגד לעיון או להעתקה של מסמך קונקרטי.

ביום 25.4.2021 המלצתי לצדדים להתמקד בבקשה לעיון בתיק בית המשפט, ולהסתפק בהסכמה לגבי עניין זה בלבד. אין זה ברור מדוע עלו בתוהו הניסיונות להגיע להסכמה; מכל מקום, בהעדר הסכמה כאמור – אין מנוס מהכרעה.

דיון והכרעה

9. שני ראשים לבקשת העיון של המבקשת: האחד – עיון בתיק בית המשפט; השני – עיון בתיק החקירה. הגם שהעיון דרוש לה, למבקשת, לשם אותה מטרה, ועל אף שברי כי חלק מן המסמכים המצויים בתיק בית המשפט מקורם בתיק החקירה – מדובר בשתי מסגרות דיוניות שונות.

10. העיון בתיק החקירה, הריהו עניין המסור לשיקול הדעת של רשויות האכיפה והתביעה, המשטרה והפרקליטות. ככלל, ככל שהדבר נוגע לנפגע העבירה, ניתן לבקש לעיין בחומר החקירה מכוח זכות העיון הפרטית במשפט המנהלי, או בהתאם להנחיית פרקליט המדינה 14.8 "בקשה מצד גורמים שונים לעיין במידע המצוי בתיק חקירה" (7.4.2021) (להלן: הנחיה 14.8); נפגע עבירה שביקש לעיין בתיק החקירה ובקשתו נדחתה, או התקבלה באופן חלקי אך שלא לרוחו, רשאי לעתור לבג"ץ (בג"ץ

5676/19 טקה נ' המחלקה לחקירות שוטרים בפרקליטות המדינה, פסקה 5 (29.10.2019) (להלן: עניין טקה); ראו גם: בג"ץ 4922/19 נוה נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (9.12.2019). דא עקא, במישור הפורמלי, כרכה המבקשת את בקשתה לעיון בתיק החקירה בבקשתה לעיון בתיק בית המשפט; עניין אשר נדון בפסים אזרחיים. איננו מצויים אפוא במסגרת המתאימה לדון בטענותיה במישור זה, ופתוחה לפניה הדרך לנקוט בהליכים מתאימים.

11. נותרנו, אם כן, עם הבקשה לעיון בתיק בית המשפט בלבד. ככלל, הזכות לעיון בתיק בית משפט נתונה "לכל אדם [...] ובלבד שהעיון בו אינו אסור על פי דין" (תקנה 4 לתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקים), התשס"ג-2003 (להלן: תקנות העיון)). בהקשר זה יודגש, כי העובדה שתיק בית המשפט התנהל בדלתיים סגורות, או תחת איסור פרסום, לא הופכת מיניה וביה את העיון ל"אסור על פי דין", והכלל הוא שיש לבחון את בקשת העיון לגופה (בג"ץ 5699/07 יועז נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 4 (23.4.2009); בע"מ 8958/20 פלוני נ' פלוני, פסקה 32 (18.4.2021); רע"א 4890/20 טביטקין נ' תה ויטוצקי (ישראל) בע"מ, פסקה 8 (3.1.2021)).

12. תורף העניין מצוי אפוא בנקודת האיזון שבין האינטרסים הנוגדים: רצונה של המבקשת לבחון את האפשרות להגשת תביעה אזרחית מזה; והפגיעה בזכויותיו של המשיב מזה. בעניין דנן, קבע בית המשפט המחוזי, כי זיכוי המשיב מטה את הכף לטובתו, כך שיש לאפשר למבקשת לעיון בהכרעת הדין בלבד; לא מעבר לכך.

13. לא אכחד: שאלת היחס שבין זיכוי נאשם, לבין זכות העיון בתיק בית המשפט של נפגעת העבירה, לצד היותה עניין תלוי נסיבות – נושאת עמה גם מורכבות עיונית במישור המשפטי, המעוררת שיקולים לכאן ולכאן. דא עקא, בענייננו, לאחר ששקלתי את הדברים, דומני כי מוטב להימנע מללון בעומקה של סוגיה, ולאחוז את השור בקרניו. בנקודת הזמן הנוכחית, העיון דרוש למבקשת לשם קבלת החלטה בשאלה אם להגיש תביעה אזרחית; אם לאו. זוהי נקודת המבט שלאורה יש לבחון את בקשתה – ולשם הגשמת תכלית זו, לא שוכנעתי כי נדרש עיון בתיק בית המשפט במלואו. יחד עם זאת, סבורני כי לא ניתן להתעלם מזכותה של המבקשת, כנפגעת העבירה לפי הכתב האישום, לנכוח בדיונים באולם בית המשפט, אף בהינתן שהתקיימו בדלתיים סגורות (סעיף 15 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001). בהקשר זה, אפילו אקבל את טענות המשיב – כי נוכח זיכויו אין מקום לראות עוד במבקשת 'נפגעת עבירה' – ברי כי טרם מתן פסק הדין המזכה, היתה המבקשת בחזקת 'נפגעת עבירה', ומכאן שעל פני הדברים עמדה לה זכותה לנכוח בדיונים.

14. נמצא אפוא, כי היקף העיון שניתן למבקשת – מצומצם יתר על המידה, אינו מתחשב די הצורך בזכויות שעמדו לה כנפגעת העבירה. על כן, בשים לב לגישה המקלה במתן רשות ערעור בכל הנוגע לתקנות העיון (רע"א 7574/19 סמרה נ' מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, פסקה 10 (13.1.2020)), החלטתי לעשות שימוש בסמכותי שלפי תקנה 149(2)(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, לדון בבקשה כבערעור, ולקבלו: לצד העיון בהכרעת הדין, תוכל המבקשת לעיין גם בפרוטוקולים של הדיונים שהתקיימו לפני בית המשפט המחוזי, וזאת בכפוף להתחייבות כאמור בפסקה 6 לעיל.

15. ודוק: הכרעתי זו ניתנת על רקע הנסיבות בעת הנוכחית, לאור רצונה – הלגיטימי – של המבקשת, לבחון אפיק של הגשת תביעה אזרחית. בהמשך, ככל שאכן תוגש תביעה כאמור, והדברים יגיעו לשלבי דיון מקדמי, יתכן כי נקודת האיזון תשתנה שוב. טענות הצדדים, הן לגבי זכות העיון של המבקשת, הן לעניין הפגיעה בזכויותיו של המשיב – שמורות להם.

אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ט בסיון התשפ"א (9.6.2021).

ש ו פ ט